

รายละเอียดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2569)

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

ภาษาอังกฤษ

Master of Arts Program in Art History

ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็มภาษาไทย

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ศิลปะ)

ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ

Master of Arts (Art History)

ชื่อย่อภาษาไทย

ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ศิลปะ)

ชื่อย่อภาษาอังกฤษ

M.A. (Art History)

จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

แผน 1 แบบวิชาการ แบบ ก 2

ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

แผน 2 แบบวิชาชีพ

ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

รูปแบบของหลักสูตร

รูปแบบและประเภทของหลักสูตร

แผน 1 แบบวิชาการ แบบ ก 2

หลักสูตร 2 ปี

แผน 2 แบบวิชาชีพ

หลักสูตร 2 ปี

ภาษาที่ใช้

ภาษาไทย

การรับเข้าศึกษา

รับทั้งนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติที่สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

ปรัชญาการศึกษา วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้

ปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย

จัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยบัณฑิต
เป็นผู้นำ ผสานศาสตร์และศิลป์ สร้างสรรค์คุณค่าสู่สังคม

กรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

สถานการณ์ภายนอกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

สถานการณ์ภายนอกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตรนั้น ได้แก่ ประเด็นทางวัฒนธรรมและการตื่นตัวทางวัฒนธรรมซึ่งมีผลมาจากการตระหนักรู้ของภาคประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของศิลปกรรมของชาติ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลก ความภาคภูมิใจในชาติโดยมีพื้นฐานมาจากโบราณวัตถุสถาน แนวโน้มการตระหนักรู้ของภาคประชาชนมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคตด้วยเหตุนี้ การให้ความรู้ที่ถูกต้องทางด้านศิลปกรรมจึงมีผลต่อการออกแบบหลักสูตร และหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะจึงถูกออกแบบมาเพื่อการสร้างคนให้มีความเชี่ยวชาญในการอธิบายพัฒนาการทางศิลปกรรมเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อสังคม ตอบสนองการตระหนักรู้ของภาคประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของศิลปกรรมของชาติ

นอกจากนี้ สถานการณ์หลังการแพร่ระบาดของโรคโควิดยังเป็นการพิสูจน์ว่า การท่องเที่ยวมีผลทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทยอย่างมาก จุดดึงดูดสำคัญของการท่องเที่ยวก็คือโบราณวัตถุสถานซึ่งจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการอนุรักษ์และเผยแพร่ หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะจึงเป็นหลักสูตรเพื่อการสร้างคนให้มีความเชี่ยวชาญในแขนงวิชาดังกล่าว

อนึ่ง หลักสูตรดังกล่าวมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านศิลปกรรม ในขณะที่ปัจจุบันโบราณวัตถุสถานอันเป็นมรดกสำคัญของชาติและของโลก นับวันจะถูกทำลายสูญหายไปเนื่องด้วยคนไม่เห็นคุณค่า หลักสูตรดังกล่าวจึงออกแบบมาเพื่อให้นักศึกษา “เห็นคุณค่า” และช่วยกันอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าวให้คงอยู่ หลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการดำรงอยู่ การอนุรักษ์ศิลปกรรมของชาติรวมถึงการพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรมที่ถูกต้อง

การวิเคราะห์ช่องว่างและโอกาสทางการตลาดของหลักสูตร

เนื่องจากหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นหลักสูตรเดียวในประเทศไทยที่มีการเรียนการสอนทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ และเป็นส่วนหนึ่งในคณะโบราณคดีซึ่งมีเพียงคณะเดียวในประเทศไทย หลักสูตรนี้จึงเป็นหลักสูตรอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร หลักสูตรนี้จึงมีโอกาอย่างย้งทางการตลาดในการที่จะเป็นหลักสูตรที่ดึงดูดผู้สนใจทางด้านศิลปวัฒนธรรมเข้ามาเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนี้ สถานการณ์ของการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตที่ผ่านมามีพบว่า แม้ว่าแนวโน้มโดยรวมของมหาวิทยาลัยที่จำนวนผู้สนใจเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาจะน้อยลง แต่หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะกลับเป็นหลักสูตรที่มีผู้สมัครเรียนมากที่สุดของคณะโบราณคดี เนื่องจากเป็นที่ต้องการของผู้สนใจทางด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำเอาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะไปประยุกต์ใช้ในอาชีพ การงานหรือความสนใจส่วนตัว หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะจึงมีโอกาทางการตลาดอย่างมากท่ามกลางสถานการณ์ทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

การวิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของนักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2569) ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลในช่วง เดือนมกราคม – เมษายน พ.ศ. 2567 โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การสำรวจเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผ่าน แบบสอบถามออนไลน์ ที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า และนายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิต
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก กับคณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญในแวดวงศิลปะ พิพิธภัณฑสถาน และแกลเลอรี เพื่อประเมินแนวโน้มและความต้องการของตลาดแรงงาน
3. การประชุมเชิงปฏิบัติการและสนทนากลุ่ม กับอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565
4. การวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มตลาดแรงงาน ผ่านแหล่งข้อมูลออนไลน์ เช่น ประกาศรับสมัครงาน และแนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ

ภาพรวมและเป้าหมายของหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ มีเป้าหมายหลักในการผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้าน ประวัติศาสตร์ศิลปะของไทยและภูมิภาค โดยสามารถวิเคราะห์ วิจัย และบูรณาการองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของศิลปะในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็น “มหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์ระดับสากล บูรณาการศาสตร์และศิลป์ เพื่อสังคมที่ยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการส่งเสริมองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสังคมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ในระดับ คณะโบราณคดี มีวิสัยทัศน์ที่เน้น “ส่งเสริม สร้างสรรค์ และสืบสานองค์ความรู้ด้าน โบราณคดี ภาษา และศิลปวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ” หลักสูตรนี้จึงได้รับการออกแบบให้สนับสนุนเป้าหมายของคณะ โดยผลิตบัณฑิตที่สามารถวิเคราะห์ศิลปกรรมและมรดกวัฒนธรรมของชาติอย่างมีหลักวิชาการ (PLO1, PLO2) รวมถึงสามารถนำความรู้ไปใช้ในงานด้านการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรมในพิพิธภัณฑสถาน แกลเลอรี และองค์กรด้านศิลปวัฒนธรรม (PLO3)

หลักสูตรยังมีความเชื่อมโยงกับ การจัดกลุ่มของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับการจัดให้อยู่ใน “กลุ่ม พัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก” ทำให้หลักสูตรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการวิจัยเชิงลึก (PLO4, PLO5) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถเผยแพร่ในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ หลักสูตรยังสนับสนุน ยุทธศาสตร์และแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มุ่งเน้นการใช้ศิลปะและวัฒนธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผ่านการส่งเสริมการศึกษาเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงศิลปะ มนุษยศาสตร์ และเทคโนโลยี

เป้าหมายของหลักสูตรจึงไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นบุคลากรที่สามารถทำงานในภาควิชาการ อุตสาหกรรม สร้างสรรค์ และภาคนโยบายที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม โดยมีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมเป็น หลัก (PLO6) หลักสูตรนี้จึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและการอนุรักษ์ ศิลปกรรมของชาติให้คงอยู่ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อสร้างมหาบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทยและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อสร้างมหาบัณฑิตที่สามารถจัดระเบียบความรู้ความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ศิลปะเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเพื่อการประยุกต์พัฒนา ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ
3. เพื่อสร้างมหาบัณฑิตที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรม มีคุณธรรมและจริยธรรมทางวิชาการ

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร

แผน 1 แบบวิชาการ แบบ ก 2	จำนวนไม่น้อยกว่า	42	หน่วยกิต
แผน 2 แบบวิชาชีพ	จำนวนไม่น้อยกว่า	42	หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร

แผน 1 แบบวิชาการ แบบ ก 2	จำนวนไม่น้อยกว่า	42	หน่วยกิต
วิชาบังคับ	จำนวน	24	หน่วยกิต
วิชาเลือก	จำนวนไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	(มีค่าเทียบเท่า)	12	หน่วยกิต
แผน 2 แบบวิชาชีพ	จำนวนไม่น้อยกว่า	42	หน่วยกิต
วิชาบังคับ	จำนวน	24	หน่วยกิต
วิชาเลือก	จำนวนไม่น้อยกว่า	12	หน่วยกิต
การค้นคว้าอิสระ	(มีค่าเทียบเท่า)	6	หน่วยกิต
สอบประมวลความรู้			

รายวิชา

แผน 1 แบบวิชาการ แบบ ก 2

วิชาปรับพื้นฐาน (ไม่นับหน่วยกิต) จำนวน 3 หน่วยกิต

สำหรับนักศึกษาผู้ไม่มีพื้นฐานสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะมาก่อนตามดุลพินิจของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ต้องเรียนรายวิชาพื้นฐาน 1 รายวิชาดังต่อไปนี้ โดยวัดผลการศึกษาเป็น S หรือ U ดังนี้

317 501 ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย 3*(3-0-6)
(Art History in Thailand)

วิชาบังคับ จำนวน 24 หน่วยกิต

317 511 แนวความคิดในศิลปกรรมไทย 3(3-0-6)
(Concepts in Thai Art)

317 512 ศิลปะในประเทศไทยก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 3(3-0-6)
(Art in Thailand prior to the 13th Century C.E.)

317 513 ศิลปะในประเทศไทยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19-26 3(3-0-6)
(Art in Thailand from the 13th to the 21st Century C.E.)

317 514 บทบาทศิลปะตะวันออกต่อศิลปะไทย 3(3-0-6)
(The Impact of Eastern Art on Art on Thai Art)

317 515 บทบาทศิลปะตะวันตกต่อศิลปะไทย 3(3-0-6)
(The Impact of Western on Art on Thai Art)

317 516 ประวัติศาสตร์ศิลปะปฏิบัติและบูรณาการ 3(3-0-6)
(Applied and Integrative Art History)

317 517 ระเบียบวิธีวิจัยด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ 3(3-0-6)
(Research Methodology in Art History)

317 611 ประวัติศาสตร์ศิลปะกับวิชาชีพ 3(3-0-6)
(Art History and Professional Practice)

วิชาเลือก จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

317 621 ประเด็นในศิลปะไทย 3(3-0-6)
(Topics in Thai Art)

317 622 ศิลปะในเอเชียใต้ 3(3-0-6)
(Art in South Asia)

317 623 ศิลปะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3(3-0-6)
(Art in Southeast Asia)

317 624 ศิลปะในเอเชียตะวันออก 3(3-0-6)
(Art in East Asia)

317 625 ประติมานวิทยาในศาสนาฮินดูและพุทธ 3(3-0-6)
(Iconography in Hinduism and Buddhism)

หมายเหตุ * หมายถึง รายวิชาที่เรียนโดยไม่นับหน่วยกิต

วิทยานิพนธ์ (มีค่าเทียบเท่า) 12 หน่วยกิต

317 641 วิทยานิพนธ์
(Thesis)

(มีค่าเทียบเท่า) 12 หน่วยกิต

แผน 2 แบบวิชาชีพ

วิชาพื้นฐาน (ไม่นับหน่วยกิต) จำนวน 3 หน่วยกิต

สำหรับนักศึกษาที่ไม่มีพื้นฐานสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะมาก่อนตามดุลพินิจของ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ต้องเรียนรายวิชาพื้นฐาน 1 รายวิชาดังต่อไปนี้ โดยวัดผลการศึกษาเป็น S หรือ
U ดังนี้

317 501 ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย 3*(3-0-6)
(Art History in Thailand)

วิชาบังคับ จำนวน 24 หน่วยกิต

317 511 แนวความคิดในศิลปกรรมไทย 3(3-0-6)
(Concepts in Thai Art)

317 512 ศิลปะในประเทศไทยก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 3(3-0-6)
(Art in Thailand prior to the 13th Century C.E.)

317 513 ศิลปะในประเทศไทยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19-26 3(3-0-6)
(Art in Thailand from the 13th to the 21st Century C.E.)

317 514 บทบาทศิลปะตะวันตกต่อศิลปะไทย 3(3-0-6)
(The Impact of Eastern Art on Art on Thai Art)

317 515 บทบาทศิลปะตะวันตกต่อศิลปะไทย 3(3-0-6)
(The Impact of Western on Art on Thai Art)

317 516 ประวัติศาสตร์ศิลปะปฏิบัติและบูรณาการ 3(3-0-6)
(Applied and Integrative Art History)

317 517 ระเบียบวิธีวิจัยด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ 3(3-0-6)
(Research Methodology in Art History)

317 611 ประวัติศาสตร์ศิลปะกับวิชาชีพ 3(3-0-6)
(Art History and Professional Practice)

หมายเหตุ * หมายถึง รายวิชาที่เรียนโดยไม่นับหน่วยกิต

วิชาเลือก จำนวนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

317 621	ประเด็นในศิลปะไทย (Topics in Thai Art)	3(3-0-6)
317 622	ศิลปะในเอเชียใต้ (Art in South Asia)	3(3-0-6)
317 623	ศิลปะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Art in Southeast Asia)	3(3-0-6)
317 624	ศิลปะในเอเชียตะวันออก (Art in East Asia)	3(3-0-6)
317 625	ประติมากรรมในศาสนาฮินดูและพุทธ (Iconography in Hinduism and Buddhism)	3(3-0-6)

การค้นคว้าอิสระ (มีค่าเทียบเท่า) 6 หน่วยกิต

317 642	การค้นคว้าอิสระ (Individual Study)	(มีค่าเทียบเท่า) 6 หน่วยกิต
---------	---------------------------------------	-----------------------------

การเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชา และการลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2566 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 และข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2568 และ (ภาคผนวก ก) รวมไปถึงระเบียบ/ประกาศที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยศิลปากร และ/หรือที่มีการเปลี่ยนแปลงภายหลัง